

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. An Capitulum Sede vacante habeat potestatem condendi leges pro tota sua Diocesi? Et an possit leges latas ab Episcopo prædeccore abrogare?
Et an Capitulum Sede vacante Ecclesiae Cathedralis, etiam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

ipso Episcopo sine consilio totius Capituli, vel partis sanioris illius, ut dicitur *cap. quanto cit.* Et idem est de institutione festi, quæ similiter ab Episcopo non est faciendæ sine consensu Cleri, & populi *c. 1. de consecr. dist. 3. & c. final. de feriis*, quamvis iam quoad populum id sit abrogatum consuetudine, ut notat Suarez *tom. 1. de relig. lib. 2. de diebus festis. c. 11. num. 9. & Azor. part. 2. lib. 2. cap. 26. q. 2.* Iuxta hæc verò, quæ specialiter sunt determinata in iure, non esse definienda sine consensu, vel consilio Capituli, vel Cleri à solo Episcopo, & quæ specialem rationem, aut necessitatem ad id præ se ferunt, liberè, & licitè potest Episcopus statuta, & leges per se condere, non requisito consensu, vel consilio vilius alterius, ut notat Felinus *c. cum omnes n. 11. de consuet.* & communis sententia apud Suarez *lib. 4. de legibus c. 5. n. 2. Salas de legibus disp. 8. sect. 7. n. 41. Valquez 1. 2. disp. 153. c. 2. Bonacina de legibus disp. 1. q. 1. punct. 3. n. 24. & Baldellus in Theol. mor. tom. 1. lib. 5. disp. 5. n. 18.*

17. Vnde ex dictis patet responsio ad argumentum Pasqualigii; concedo enim per testes ab ipso adductos, Episcopum circa negotia Ecclesiæ debere requirere consilium Capituli. Sed non video quo pacto ipse ex illis testibus, qui loquuntur in casu particulari, possit deducere generaliter, quod Episcopus in ferendis legibus, teneatur consilium Capituli requirere.

18. Notandum est tamen hic obiter, quod quæ dicta sunt de Episcopis respectu suarum Diocesium, & Legum, seu Constitutionum eorum, dicenda etiam sunt de Cardinalibus respectu Ecclesiarum suorum titularum, & de Legatis respectu Prouinciæ; in qua legatione funguntur: habent enim in illis non minorem potestatem Episcopali.

19. Itaque Legati, Summi Præsules, seu Nuncij Apostolici possunt in sua Prouincia leges, seu statuta facere, quæ mortuo ipso Legato perferuntur, licet à Summo Pontifice, vel habente ab eo potestatem, verbi gratia, ab alio Legato potestatis æqualis reuocentur. *c. 2. & ult. de offic. legat. in 6. Suarez lib. 4. c. 6. n. 4.*

RESOL. XIX.

An capitulum Sede vacante habeat potestatem condendi leges pro tota sua Diocesi?

Et an possit leges latas à suo Prædecessore abrogare?

Et an Capitulum Sede vacante Ecclesia Cathedralis, etiam viuente Episcopo, possit absque eius consensu leges & statuta ferre obligantia suos Capitulares in his quæ pertinent ad rectam, & ordinariam gubernationem?
Ex p. 1. r. 3. & Misc. 3. Ref. 24.

§. 1. **N**egatiuè respondet ex Glossa, Felino, & Maldero Pater Pasqualigius in *Theol. tom. 2. disp. 150. sect. 12. n. 63.* vbi sic ait: Dicendum est Capitulum Sede vacante non habere potestatem legislatiuam, Probat: Non est afferenda potestas legislatiua in aliquo, quæ conueniat per communicationem, nisi constet fuisse communicatam. Non constat autem fuisse communicatam *Capitulo Sede vacante*, Ergo. Minor probatur. Nam iurè loquuntur solum de administratione Ecclesiæ, ut constat ex *c. si Episcopus, de supplenda negligentia Prælatorum in 6. & Tridentinum sess. 24. c. 6. de reform.* Administratio autem non importat potestatem legislatiuam, sed tantum gubernatiuam. Confirmatur, Sede vacante nihil potest innouare, quod præsertim verum est, si leges tenderent in præiudicium Episcopi, ut possunt tendere. Confirmatur secundò. Capitulum Sede vacante non habet plenam potestatem Episcopalem *c. 2. ne Sede vacante*, ergo nõ potest ferre leges, quia ferre leges est actus magis supremus quæ potestas, & ideo *in citat. c. 4.* Pontifex ar-

guit, Capitulum non posse conferre beneficium, cum talis potestas non sit iure expressa: vnde cum neque sit potestas legislatiua expressa in iure, non est concedenda Capitulo. Ita ille: qui poterat etiam in sui fauorem adducere Salas *de legibus disp. 8. sect. 15. n. 86. & Arriagam in curs. Theol. tom. 4. disp. 18. sect. 4. n. 6.*

2. Probat: itaque hæc opinio. Primò, quia manifesti iuris est, Sede vacante nihil esse innouandum, scilicet *c. 1. ne Sede vacante*. Est autem satis notabilis innouatio, si capitulum possit leges Episcopi reuocare.

3. Secundò. Hæc potestas non videtur iure expressa, nec vsu recepta, atque adeo videtur sublata.

4. Tertio. Iurisdicchio capituli Sede vacante non est per modum status permanentis, sed per prouisionem, donec provideatur Episcopus.

5. Quarto. Episcopi congregati possunt leges Prouinciæ condere, quod idem dicendum erit de Capitulis, si omnes Episcopi moriantur, quod sanè certum est non posse. Hæc & similia videri possunt reddere illam sententiam probabilem.

6. Sed ego opinionem affirmatiuam sustinendam esse puto, quam tuetur Granatus in *part. 2. D. Thomas, controuers. 3. tract. 3. part. 1. disp. 3.* Baldellus in *tract. mor. tom. 1. lib. 5. cap. 8. n. 7. cum sequent.* qui hanc sententiam vocat communem, Cetrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 23. num. 22.* Præpositus in *part. 2. D. Thom. q. 95. disp. 1. dub. 3.* Martinel. in *part. 2. quest. 91. art. 3. dub. 2. conclus. 16.* Antonius Escobar, & Mendoza in *Theolog. moral. lib. 5. sect. 1. cap. 2. num. 13.* Villalobos in *summ. tom. 1. tract. 1. diff. 2. num. 11.* qui hanc sententiam communem vocat; idem docet Rocaful. *tom. 1. part. 3. lib. 7. cap. 8. num. 71.* Panormitanus *cap. cum olim de maior. & obed. num. 54.* Felinus *can. cum omnes de consuet. num. 9.* Syluester *verbo Capitulum, quest. 6.* Bonacina *disp. 1. quest. 1. punct. 3. num. 29.* Suarez *lib. 4. de legibus c. 6. n. 14.* Paulinus *de potest. c. Sede vacante, q. 6. & ratio est*, quia Capitulum Sede vacante succedit in administratione temporalium, & spiritualium rerum totius Diocesis, *c. cum olim de maior. & obed. c. 2. nic. eod. tit. in 6. c. si Episcopus, & c. ult. de supplenda negligentia Prælat. in 6. & Tridentinum sess. 24. cap. 16.* Sed administratio esse non potest sine iurisdictione. Ergo succedit in iurisdictione Episcopi. Ergo in potestate ferendi leges. Probo hanc consequentiam; quia fauor, & potestas restringi non debet sine manifesto Textu, & ratione; atqui nullus est Textus neque ratio firma denegans Capitulo potestatem leges ferendi, & ex alia parte in generali administratione potest feruata proprietate verborum contineri. Ergo, & confirmo, Capitulum Sede vacante, præstat omnia officio iurisdictionis, quæ præstat Episcopus, nisi ei specialiter sit prohibitum, & sic dispensat in Irregularitate, in Denuntiationibus matrimonij, in Interstitiis, in illegitimitate ad Ordines, & ad beneficium simplex, ut ex propriis materiis constat, & tradit Bonacina, Salas, & alij *suprà*. Sed potestas condendi leges, est potestas iurisdictionis, & ex alia parte non est denegata Capitulo: ergo potest. Adde, exercitium huius potestatis non esse Ecclesiæ, neque Episcopo successori damnosum, potius quam potestatem imponendi præcepta, quam nullus dubitat Capitulo habere, quia legem esse per modum statuti, vel præcepti, parum Ecclesiæ interest, dum durat præceptum; aduersante autem nouo Episcopo, iam liberum illi est statutum abrogare, si expediens esse non indicat.

7. Confirmatur supradicta, quia potest occurrere necessitas corrigendi aliquas prauas consuetudines, ergo potest Capitulum per leges pœnales tali necessitati prouidere, ergo erunt de se perpetua, quia hoc est de ratione legis. Neque in hoc potest esse aliquod graue præiudicium Cõmunitatis, vel Episcopi futuri; quia omnes fatentur, posse Capitulum Sede vacante, generalia

Sup hoc in
tom. 1. r. 3.
Ref. 89.

Sup hoc in
tom. 9. r. 7.
Ref. 40.

generalia precepta ferre pro tota Diocesi; quod ergo illa ferantur per modum legis parum refert, habito respectu ad tempus vacationis Ecclesie; postquam autem Ecclesia habuerit Episcopum, ille poterit renouare huiusmodi leges; ergo neque illi preiudicium fit, neque Ecclesie, cum per hunc modum illi sufficienter subueniatur, sicut subueniretur per simplicia precepta generalia. Adde quod per simplicia precepta non ita bene subuenitur; sicut subuenitur per leges, seu statuta, quia simplicia precepta obligant tantum incolas: statuta vero obligant etiam aduenas, & peregrinos.

8. Et ita nostram sententiam prater Doctores citatos tenet Merolla tom. 2. disp. 4. c. 4. difficult. 2. n. 147. Layman lib. 1. tract. 4. c. 3. n. 12. Card. Tufchus tom. 1. littera C. concl. 36. n. 10. & alij penes ipsum.

9. Nec obstant argumenta in contrarium adducta, nam ad primum respondetur Capitulum primum ne Sede vacante citatum, non videri ad rem si bene consideretur; solum enim agi de separanda Abbatia quadam ab Episcopatu post mortem Episcopi, cui fuerat unita, & quidem per Pontificem, ne Sede vacante petita, quod non concedit Pontifex, ne Sede vacante quidquam ea in re innouaret, quod non videtur bene aptari ad presens negotium.

10. Ad secundum Respondeo sufficienter ostendi ex capitulis a nobis citatis, nec cum potestate videtur modo amissile per non vsum, quia non tenentur quolibet euentu omni potestate sibi competente, vt possint indicare non esse opera pretium, nec prudens pro tantillo tempore quidquam innouare. De cetero, quod Capitulum Sede vacante, absoluat ab excommunicatione patet ex cap. vnic. de maior. & obed. cit.

11. Ad tertium Respondeo, id non impedire quominus id possit, cum sit illi iure concessum.

12. Ad quartum dico, non ita esse certum vtrum id non possit, quod si non possit dicendum id fieri, quod Pontifex non censetur ad id consentire, quia nullo modo est conueniens. Quaranta in summ. Bullar. verb. Concilium provinciale, asserit ante Concilium Tridentinum, Capitulum Metropolitanum potuisse Concilium provinciale celebrare. Ex his etiam inferitur responsio ad ea, quae in fauorem suae sententiae adduxit Pasqualigus vbi supra.

13. Ex his inferitur, Capitulum Sede vacante posse leges latis ab Episcopo praedecessore abrogare, neque hoc obstat Textui in cap. nouit, ne Sede vacante aliquid de bonis pertinentibus ad Ecclesiam, & dignitatem Episcopalem innouetur; sicut neque Episcopus Ecclesie vacantis sibi subiecta alienare potest, cap. si quis Episcopum 10. q. 2. Non tamen aliquid dicitur de innouatione legum, quapropter immerito nomen Episcopi, mutauit Felinus in statum.

14. Nota etiam hic obiter, Capitulum Ecclesie Cathedralis, etiam viuente Episcopo posse absque eius consensu leges, & statuta ferre obligantia suos Capitulares in his, quae pertinent ad rectam, & ordinariam gubernationem Ecclesie, quia absque Episcopo in his rebus procedunt. Ergo signum est habere in illis iurisdictionem, atque adeo imponere posse leges, seu praecipua: nam gubernatio sine vi coactiua fieri recte non potest, & colligitur ex c. cum omnes de constit. vbi supponi videtur posse Canonicos, irrequisito Episcopo, ius in se ipsos statuere, quia tamen ius quod ibidem statuerunt omnibus commune non erat, ideo a Papa reuocatur: in rebus autem grauioribus, quales sunt abrogatio aliquarum Constitutionum, & alienatio, vel venditio alicuius fundi, necessarius est consensus Episcopi, & saepe Pontificis, ex cap. cum accessissent de constit. & ita tenet Beatissima Virgini datae sunt, & Felinus ibi num. 8. Glossa cap. 2. §. 2. verbo, Statutum de verborum significatione in 6. Syluester verbo Lex. qua Tom. 7. 1.

stione 2. Salas dissertatione 8. sectione 16. n. 84. Bonacina disp. 1. quest. 1. part. 3. num. 31. Suarez lib. 4. de leg. cap. 6. num. 11. & 120

RESOL XX.

An potestas legislatiua Ecclesiastica sit feminis delegabilis?

Et cursum queritur, si Regnum aliquod, vel Principatus pertineat ad Reginam, eaque nubat, ad quam pertineat leges condere? Ex p. 11. tr. 3. & Misc. 3. Ref. 25.

§. 1. Negatiuam sententiam ex Victoria, & Soto docet Pasqualigus in Theol. tom. 2. disp. 50. sect. 15. n. 79. quod probat, nam in Ecclesia institutione mulier est exclusa ab omni Ecclesiastico officio; ergo non potest illi delegari potestas legislatiua. Antecedens defumitur ex illo 1. ad Corinth. 14. Mulieres in Ecclesia taceant; non enim permittitur eas loqui, sed subditas esse, sicut lex dicit, si quid autem volunt discere, domi viros suos interroget, turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. Et hoc est de iure diuino: nam subdit Apostolus, Cognoscant quae scribo, quoniam Domini sunt mandata, & 1. ad Timoth. 2. Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse sub silentio; Consequenter probatur, Non potest Pontifex inuertere ordinem institutionis Ecclesie, cum sit talis ex ordinatione Christi, ergo.

2. Dices solum sequi, quod non possit mulier docere, & exercere actus publicos iurisdictionis spiritualis ex officio, non autem ex delegatione. Contra, si ex delegatione ferret leges, adhuc faceret actus prohibitos secundum institutionem Christi: nam loqueretur in Ecclesia, & doceret, quia lex est loquutio, & doctrina dirigens circa agenda. Secundo, secundum institutionem Christi mulier coarctatur vt sit subdita, & non dominetur in virum; si autem ferret leges, egeretur terminis subiectionis, & dominaretur in virum.

3. Verum his non obstantibus ego affirmatiuae sententiae adhaereo, & hanc sententiam ex Bonacina, & Salas docet amicissimus, & doctus Pater Nicolaus Baldellus in Theolog. mor. tom. 1. lib. 5. disp. 6. n. 11. vbi querit, vtrum saltem de potentia absoluta possit mulieri delegari iurisdictione Ecclesiastica ad ferendas leges, quae obligent per se ad mortale, & ad praecipuum directe in virtute Sanctae obedientiae, & respondet probabilissimum esse posse quod possit; sic enim quod possit illi communicari iurisdictione ad ferendas censuras, sicut & potest de potentia absoluta communicari laico admittit Paluda in 4. dist. 19. q. 2. ar. 1. ad 5. Nauarr. conf. 73. de sentent. excommun. lib. 5. Suarez de censuris disp. 2. sect. 3. n. 7. Henriquez lib. 13. c. 24. n. 1. Sayrus lib. 1. Theaurus c. 5. n. 17. & lib. 4. c. 2. n. 10. Salas disp. 8. cit. d. c. legibus sect. 19. n. 94.

4. Et quemadmodum cum muliere, quae polleat sapientia & sanctitate, potest dispensari, vt publice, & in Ecclesia doceat, vt de facto fuit dispensatum cum sancta Catharina Senensi, quae dicitur non semel habuisse sermonem ad Papam, & ad Cardinales; ita etiam potest dispensari, vt leges Ecclesiasticas condat, & praecipiat, verbi gratia, aliquod festum, vel ieiunium etiam directe sub mortali, cum praesertim oppositum non sit positum de iure diuino, neque hoc sit actus ordinis, vt est, verbi gratia, Confessiones audire, & sacramentaliter peccata absolueret, quod cap. noua de penit. & remiss. specialiter dicitur esse absonum, & absurdum vt fiat ab Abbatissis; quod claus regni Caetorum neque etiam Beatissima Virgini datae sunt, quamuis alioqui dignissima atque excellentissima super vniuersos Apostolos.

Sup. hoc cursum in §. not. seq. ad lin. 8. & signanter a ver. qui tamen. & in alio eius annor. Sed legem per totam.

Sup. contentum in hoc §. in to. 7. tr. 1. Ref. 352. si-gnanter §. 1. inter p. & med. a verfu qui tamen, & seqq. & in aliis eius annor. Et sup. hac iurisdictione ibid. & pro laico in to. 9. tract. 2. ex Ref. 314. lege doctrinam. §. 1. & in to. 3. tr. 1. ex lata doctrina Ref. 75. si-gnanter in §. Nota. dnm est.

Sup. hoc in tom. 1. ref. Ref. 300. tenet in §. 11.

